

Saarijärven Suvi

Saarijärvi-Seura r.y:n kesälehti 2015

Kaunis Koivumäen koulu Herajärven kupeessa oli Eero Hirvosen opinahjo 1950-60 -lukujen taitteessa.

Muistoja kouluvuosilta

Kaksi ensimmäistä vuotta kävin koulua Koivumäessä Ida Kotikosken luokalla. Seuraavat 3. ja 4. Irma Lintisen opissa, vuodesta 1958 alkaen, minkä jälkeen Kalevin oppilaana 5., 6. ja 7. luokalla. Irma oli ihanteellinen opettaja pienelle, ujolle ja hiukan arallekin pojalle. Hän oli lempeä, äidillinen ymmärtäjä, joka oli kaikille tasapuolinen ja kannustava.

Kurinpidoillisia ongelmia ei yleensä ollut, paitsi kerran, kun Rimpin Markku ja Raekiven Klaus palautettiin Saarijärven lukiosta takaisin kansakoulun puolelle.

He olivat meitä neljäsluokkalaisia vanhempia ja mielestään kovia kavereita. Kerran Irma joutui ajamaan heidät pois tunnilta. Kun pojat tulivat avoinna olevan ikkunan kohdalle, he kumpikin hyppäsivät siitä ulos omille teilleen. Näiden "huligaanien" vuoksi Irma joutui pyytämään Kalevin apua järjestyksen palauttamiseksi luokkaan. Tämä oli ensimmäinen kerta kun lähemmin opimme tuntemaan tulevan opettajamme. Kun Kalevi otti pojat puhutteluun, muljautti tiukan katseen suurilla silmillään, kyllähän siinä järjestys pian palasi.

Irman luokka oli vanhan kansakoulun puolella. Alakoulun ja yläkoulun puolella välissä oli punainen rakennus, jossa Kalevi opetti 5 ja 6 luokkaa. Kalevi oli hyvin persoonallinen opettaja.

Poikkesi kaikista muista tuntemistani. Joskus hänellä oli tapana tulla luokkaan, katsella oppilaita hullunkurisesti mutta lempeästi hymyillen. Silloin tiedettiin, että jotain hauskaa oli tulossa.

Elettiin sodan jälkeistä aikaa. Kalevi kertoi kokemuksiaan sota-ajalta, sellaisia jotka sopivat meidän ikäisille kuulijoille. Luokalla oli Jyväskylältä Saarijärvelle muuttanut poika, Jaatisen Keijo,

Keppuraksi nimitetty. Hän oli hyvin rauhaton ja villi. Kun välitunti alkoi, oli satanut uutta suojalunta.

Kalevi tapansa mukaan kalju kiillotettuna, selkä suorassa, käveli alakoulun puolelle opettajien huoneeseen. Keppura alkoi sotajutun innoittamana heitellä Kalevia lumipal-

loilla. Kalevi jatkoi kävelyä hiukan vain väistellen päätään keikautellen ettei pallo olisi osunut. Me toiset liityimme lumisotaan. Toisten luokkien oppilaat katselivat ihmetellen, mikä tämän näytelmän tarkoitus oikein oli? Vaikka Kalevi piti hyvän kurin, hän osasi löysäillä ja antaa erilaisia vapauksia tavallisista käytännöistä.

Tapana oli, että lauantain viimeinen tunti luettiin jotain Kalevin valitsemaa kirjaa. Nämä tunnit jäivät mieleen pysyvästi. Minä odotin ja rakastin näitä hetkiä. Kalevi oli taitava lukija, joka osasi oikein äänenpainoin ja ilmein elävöittää lukemaansa. Luettiin Yrjö Kokon kirjaa "Sudenhampainen kaulanauha". Lappi, sen erämainen luonto ja tunnelma oli suorastaan lumoava. Yhtäkkiä kuului poks. Oli hiljaista. Keppura oli jauhanut purukumia etupenkissä, puhaltanut pallon, jonka sitten poksauttanut. Kalevi varoitti Keijoa. Luenta jatkui kunnes taas kuului poks. Kirjan lukeminen loppui siihen paikkaan ja koulukirjat kaivettiin esiin. Voi harmin paikka. Siihen loppuivat ihanat lukuhetket.

Erällä tunnilla Kalevi kertoi suomalaisesta runoilijasta, joka nimeä en muista. Hän oli monella tapaa erikoinen persoonallisuus. Kalevin mukaan jos muurahainen sattui samalle polulle, hän erityisesti varoi talleamasta sen päälle. Oppilaat luokassa hörähtivät nauramaan. Kalevi suuttui, että väri muuttui ja hän piti meille kovan saarnan, kuinka maailma olisi paljon parempi paikka, jos ihmiset suhtautuisivat asioihin samoin.

Vahvana persoonana tunnettu, mutta sodassa koviakin kokeneen Kalevin mielen soppukoissa oli opettajana kuitenkin herkkyyttä ja ihanteita, jotka välittyivät ja jäivät pysyvästikin monen oppilaan mieleen. Irma ja Kalevi täydensivät toisiaan. On ollut rikkaus Saarijärvelle saada pitää heitä täällä opettajina ja perheenä.

PÄÄKIRJOITUS

Arestissa oltu - laiskassa ei

Eipä mieluisampaa tehtävää kuin koululehden toimittaminen! Ensimmäisen kerran olin vastaavassa pestissä vuonna 1966 (saattoi olla -67), kun silloisessa Toivakan kokeilukeskikoulussa (lue: peruskoulun yläasteella) toteutettiin Lumihitale-niminen koulujulkaisu. Myyntituloilla teimme luokkaretken Tukholmaan.

Kaikkilla meillä on mieluisia koulumuistoja – toivottavasti. Oma koulu-aikani alkoi perinteisellä tyyllillä edellä mainitussa Toivakan pitäjässä, Heiskan kansakoulussa, 1.9.1958. Äiti oli kouluun saattamassa, eteiseen asti. Sanoi alaluokan opettajalle minua koskevat saatesanat: Risto on sitten sellainen herkkä. Kaksoissisareni Raili, jonka kanssa koulutapaaleen taitoimme, joutui aloittamaan opin tien ilman erityisohjeita. Arestissa olin alaluokilla kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla rangaistus oli kollektiivinen, kaikki 1-3 luokkien pojat joutuivat jäämään – kirjoilemisen takia. Voin varmana sanoa, että Heiskan Sepon syytä se oli, mutta kaikki siitä saatiin kärsiä. Nykyään sitä sanottaisiin solidaarisuudeksi.

Toisen kerran jäin arestiin, kun välitunnilla ollessamme jouduin paininujakkaan itseäni huomattavasti vanhemman ja isomman yläluokkalaisen kanssa. Vaikka olin yhteenotossa tappiolla, minut määrättiin arestiin. Tuomiota oli ehtinut kuluu enkä vartittunni verran, kun opettajalle tuli puhelu, että Hakasen Mikko, 5 vee, oli syönyt rotan myrkyä ja opettajaa tarvittiin kiidättämään hänet autolla sairaalaan. Niinpä rangaistus keskeytyi ja myrksinä siinä matkustin opettajan kanssa samalla kapulalossilla toiselle rannalle, jossa pyöräni oli.

Laiskaan en jäänyt, vaikka syytä olisi ollut. Toisella luokalla onnistuin jäämään laskennossa 25 sivua muista jälkeen. Jotenkin ei kiinnostanut, ilmeisesti. Tenkkapoo tuli siinä vaiheessa, kun muut olivat jo saaneet opetusta jakolaskusta ja minun tullessani sille sivulle, muilla oli jo jakokulma ja jakojäännös hallussa. Taisin saada kotona vähän vetoapua tähän jälkeenjääneisyyteen ja niillä eväillä olen tähän päivään asti pärjännyt.

Hartaasti toivon, että tämän päivän koululaisille jäisi samanlaisia myönteisiä muistoja kouluajasta, kaiken opitun ja opetetun lisäksi. Pahaa pelkään, että monen kohdalla oppivelvollisuudesta selviämisen on yhtä koulukyytiä, homevauriota, säästökuuria ja ylisuurta luokkakokoa. Silti – se ei sulje sitä pois, että 50 vuoden jälkeen koulu-aika oli parasta aikaa!

Risto Pynnönen (1965)

Saarijärvi-Seuran edustajisto 2015-2016

Puheenjohtaja: Jouko Tukiainen

Yleisedustajat: Pekka Länsisalo, Eija Viitanen, Esa Hakkarainen

Hännilä, Ranta-Hännilä: Elina Rutanen ja Eero Hirvonen

Kalmari: Pirjetta Nyrönen ja Saara Iso-Ahola

Kekkilä: Meeri Hytönen ja Eila Peura

Kolkanlahti: Sirkka Miettinen

Konttimäki: Maria Harju

Lannevesi: Esko Talvilahti ja Martti Takalo

Lehtola-Muittari: Helena Salokivi ja Tuula Kuhno-Vuori

Linna-Rahkola: Risto Pynnönen ja Leena Kuhno

Mahlu: Pirjo Leppämäki

Pajupuro: Eila Rimmi ja Marja Piesanen

Pykkönmäki: Hannu Talaskivi ja Juha Lehtonen

Tarvaala: Eino Hyvärinen ja Markku Koskenlahti

Mahlun koulu keväisessä loistossaan 22.5.2015.

Kyläkoulut ovat Saarijärven elinvoimatekijä

Saarijärven kehityksen moottoreihin kuului 1800luvun loppupuolelta alkaen määräänsä ja opetuksensa tasoa jatkuvasti kasvattanut kyläkouluverkosto. Kymmenet Saarijärven kylät turvasivat henkisen ja aineellisen kehittymisensä omiin kouluihinsa.

Yhteiskunta ja elinkeinorakenteen muutosten sekä lasten määrän vähenemisen myötä kouluja jouduttiin lakkauttamaan. Pääasiallinen syy oli kouluikäisten lasten puute.

Nykyiset perustelut ovat taloudellisia. Ne eivät kaikilta osin kestä kriittistä tarkastelua. Koulujen määrä on vähentynyt kolme kertaa enemmän kuin oppilasluvut. Kaksi kolmasosa sulkemisista on lisännyt kustannuksia, toteaa opetustoimen ylitarkastaja Kari Lehtola Itä-Suomen aluehallintovirastosta (Suomen Kuvalehti 4/2015). Suomessa ei ole tehty laajaa selvitystä ja seuranta koululakkautusten sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista. On vain haluttu uskoa kriittikömmästä keskittämisen ideologiaan.

Tyhjentyneistä rakennuksista valtaosa on ollut alle 50 lapsen kouluja. Vuosittain noin 3 000

maaseutulapsen elinolosuhteita on heikennetty pysyvästi.

Lähikoulu (kyläkoulu) edistää oppimista ja tervettä kasvua. Pahoinvoiva oppilas on ylivoimaisesti kallein oppilas. Perusopetuksen lapsi maksaa kunnalle noin 8 700 euroa vuodessa, syrjäytynyt tai pahoinvoiva äkkiä satatuhatta euroa. (Lehtola)

Saarijärven kouluverkkojärjestelmän raportissa tavoitteeksi asetettiin taloudellisuus ja tuottavuus.

Tavoiteltiin myös oppilaan etua. Kaksi toisiinsa sopimatonta suuretta kytkettiin toisiinsa. Tulos oli etukäteen tiedossa, vain lakkautettavat kyläkoulut ja kyläen asukkaat asetettiin vastakkain.

Tehtyjen päätösten vaikutuksia tulisi kaupungin taloudessa seurata ja käyttää niitä perusteluina myöhemmille päätöksille. Saavutetaanko oikeita säästöjä vai mielikuvasäästöjä vai lisätäänkö kustannuksia?

Kustannussäästöt (taloudellisuus ja tuottavuus) on kehoitin peruste kyläkoulun sulkemiselle.

Oppilaat joudutaan vastoin lasten etua sijoittamaan keskustan kouluun aikaisempaa suurempiin ryhmiin. Muutos aihe-

uttaa oppimisvaikeuksia, rauhatomuutta, mielenterveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia. Oppilashuolto ja erityisopetus tarvitsevat lisää resursseja. Kuljetuskustannukset kasvavat. Annetaanko opettajille ”kenkää”? Muodostuvathan ”säästöt” pääosin opettajien palkoista.

Kyläkoulu on useille lapsiperheille tärkein kunnallinen palvelu. Lähikoulun merkitys on sitä suurempi, mitä nuorempi koululainen on. Tämän ovat konkreettisesti huomanneet Tarvaalan kyläläiset koulunsa osalta ja toimineet sen mukaisesti kouluun omatoimisesti kunnostaen.

Yhdenkin koulun menetyksen kyllä ja samalla koko maaseutukaupunkimme tie alamäkeen.

Kyläkouluverkko tulee säilyttää ja sitä tulee kehittää Saarijärven maaseutukaupungin vahvana elinvoimatekijänä. Saarijärvi elää ja toimii kyliensä myötä.

Hannu Luotola
Saarijärvi-Seuran puheenjohtaja

Kotiseututyön ajankohtaisia asioita

Vuosi 2015 on johdonmukaista jatkoa Saarijärvi-Seuran 67-vuotiselle kotiseututyölle, missä tavoitellaan laaja-alaista yhteistyötä seutukunnan ja pohjoisen Keski-Suomen muiden toimijoiden kanssa. Pääkaupunkiseudulla toimivan, yli 70-vuotiaan epävirallisen yhdistyksen, Saarijärven Lossin kanssa yhteistyö jatkuu tiiviinä, samoin Pääkaupunkiseudun Keski-suomalaiset ry:n eli Metsopolin kanssa.

Toiminnan pääpaino on Saarijärven maaseutukaupungin historiallisesti vahvan ja laajalti tiedostetun kulttuuriperinnön vaalimisessa. Tänä vuonna siihen liittyy sotiemme veteraanien perinteen siirtoon nuoremmille sukupolville liittyvät toimet, kuten Saarijärven museon tukeminen ”Siellä jossakin - Toisen maailmansodan muistonäyttelyn” (13.6.- 13.9.2015) valmistelussa. Huomionarvoista on tode-

ta seuran vuosittain nimeämien Saarijärven Paavojen ja Saarijärven kaupungin johdon vuosittaisten tapaamisten tulleen perinteeksi, mitä voidaan käytännössäkin seutukunnalla hyödyntää. Saarijärvi-Seura pyrkii toimimaan kaikkien saarijärveläisten hyväksi.

Hannu Luotola
Saarijärvi-Seuran puheenjohtaja

Saarijärven Suvi on Saarijärvi-Seura ry:n kesälehti

Toimitus: Saarijärvi-Seuran johtokunta. **Päätoimittaja:** Risto Pynnönen. **Taitto ja ulkoasu:** Sampo-lehti.

Paino: Lehtisepät Oy, Pieksämäki, 2015

Kiertokoulusta kansakouluun ja sieltä peruskouluun

FG Ålander: Valistuksen alakoulun havaintokuva n:o 2. Heinänteko – Pähöägen. Kuva Koskenkylän koulun portaikossa.

Jos on sote-uudistus näinä päivinä ollut kuumana perunana valtaapitävien pöydällä, samaa voi sanoa koulujärjestelmän synnystä 1800-luvun loppupuolella. Lähtökohtana oli keisari Aleksanteri II:n vuonna 1858 antama ”armollinen julistus”, jossa säädettiin kansakoululaitoksen perusteet.

Järjestetyn kansakoululaitoksen todellinen peruskirja on vuonna 1866 annettu kansakouluasetus. Saarijärvellä kunnan ylläpitämän koulun perustaminen oli vireillä ensimmäistä kertaa jo 1864, mutta hanke tyssäsi asukkaiden vastustukseen. Turhautuneena rovasti CC Stenius jätti kirkkokouksen pöytäkirjaan eriyvän mielipiteensä: ”Mitä pitäjän kouluasiaan tulee, niin jääköön se tuleviin aikoihin siksi kuin peräänajattelemalla pääsevät asian oikealle järeille vieläpä näkemään kuinka tarpeellinen koulu olis pitäjässä.”

”Turhuutta ja tarpeetonta”

Nykyisessä maailmassa on vaikea ymmärtää, mistä vastustus johtui, mutta tarkemmin ajatellen asia on selvä. Synn pukee sanoiksi rovasti Stenius eräissä alkuaikojen vuosikertomuksissa:

”Mitä kansan mielipiteeseen kansakoulun suhteen tulee, niin täytynee antaa se lausunto, että kansan enemmistö ei tässä seurakunnassa koulua suosi. Synnä tähän epäkohtaan lienee se yleinen luulo, että lapset koulun kautta vieraantuvat kodistaan ja oppivat halveksimaan talonpoikaisia askareita. Useat hartaat vanhoillaan olijat pitänevät myös koulussa käymisen turhuutena ja talonpoikaiselle kansalle tarpeettomana.”

Ennen kansakouluja, jo 1700-luvulla, lukutaidon antamisesta oli huolehtinut kirkko pitämällä lukkarinkouluja, joista tunnetuin on Seitsemässä veljeksessä kuvattu opinahjo. Saarijärvellä kiertokoulun alkumuotoa, sunnuntaiopetusta, toteutettiin Kalmarin kylällä 1800-luvun puolivälissä.

Kinkeripiireihin perustunut kiertokoulujako ennakoiki tulevaa kansakoulujen piirijakoa, joka toteutettiin senaatin ja keisarin hyväksymässä piirijakoasetuksessa 1898. Tämä oli pohjana kaiken kattavalle kansakoululaitokselle. Asetuksessa säädettiin, että kaikilla halukkailla oli oikeus päästä kansakouluun eikä koulumatka saanut olla pitempi kuin viisi kilometriä.

Sivukyliltä se alkoi

Saarijärven ensimmäiset kansakoulut perustivat kyläläiset itse Pyyrinlahteen ja Pyllönmäelle nälän ja puutteen vuonna 1867. Suurin osa Saarijärvelle perustetuista kyläkouluista sai alkunsa jo ennen oppivelvollisuuslain voimaantuloa vuonna 1921. Merkittäviä virstanpylväitä kansakouluhistoriassa ovat maksuttoman kouluruokailun järjestämisen vuodesta 1948 alkaen ja siirtyminen 5-päiväiseen kouluviikkoon 1971.

Kansakoululaitoksen kunniakas elinkaari kesti vajaat sata vuotta. JV Snellmanin ja U Cygnaeuksen ideoiman opetusjärjestelmän korvasi nykyisin käytössä oleva peruskoulu, joka perustuu koulunuudistustoimikunnan vuonna 1964 laatimaan opetussuunnitelmaan. Saarijärvellä peruskoulujärjestelmään siirryttiin vuonna 1974. Tällä hetkellä täällä toimii seitsemän perusopetuksen antavaa alakoulua ja yksi perusopetuksen yläkoulu.

Kuka muistaa? Saarijärvellä on parhaina aikoina toiminut 26 kansakoulua. Oppilasmäärä on peräisin Mauno Jokipiin toimittamasta Saarijärven kirjasta vuodelta 1962, joka oli monen koulun osalta huippuvuosi oppilaiden lukumäärässä.

Risto Pynnönen

Lähteet: Saarijärven kirja, 1963
Arkistojen portti
Internetix, Nettiradio Mikaeli

Kirkonkylä:	Perustamisvuosi 1869,	oppilaita	305	
Kalmari:	Perustamisvuosi 1894,	oppilaita	150	
Lannevesi:	Perustamisvuosi 1899,	oppilaita	91	
Linna:	Perustamisvuosi 1907,	oppilaita	75	
Kolkanlahti:	Perustamisvuosi 1914,	oppilaita	117	
Tarvaala:	Perustamisvuosi 1925,	oppilaita	62	
Kohmu:	Perustamisvuosi 1933,	oppilaita	14	lakkautettu 1964
Heinämäki:	Perustamisvuosi 1922,	oppilaita	28	lakkautettu 1965
Länsi-Kalmari:	Perustamisvuosi 1909,	oppilaita	4	lakkautettu 1966
Hirvikangas:	Perustamisvuosi 1944,	oppilaita	20	lakkautettu 1967
Koskenkylä:	Perustamisvuosi 1920,	oppilaita	39	lakkautettu 1967
Harju:	Perustamisvuosi 1908,	oppilaita	46	lakkautettu 1967
Rahkola:	Perustamisvuosi 1927,	oppilaita	30	lakkautettu 1969
Kivimäki:	Perustamisvuosi 1937,	oppilaita	14	lakkautettu 1963
Ranta-Hännilä:	Perustamisvuosi 1946,	oppilaita	36	lakkautettu 1972
Häkkilä:	Perustamisvuosi 1897,	oppilaita	40	lakkautettu 1973
Hirvaanmäki:	Perustamisvuosi 1931,	oppilaita	57	lakkautettu 1992
Konttimäki:	Perustamisvuosi 1909,	oppilaita	68	lakkautettu 1998
Leuhu:	Perustamisvuosi 1923,	oppilaita	70,	lakkautettu 1998
Palomäki:	Perustamisvuosi 1921,	oppilaita	41	lakkautettu 1998
Kekkilä:	Perustamisvuosi 1920,	oppilaita	73	lakkautettu 1999
Hännilä:	Perustamisvuosi 1923,	oppilaita	63	lakkautettu 2000
Lehtola:	Perustamisvuosi 1899,	oppilaita	52	lakkautettu 2004
Pajupuro:	Perustamisvuosi 1899,	oppilaita	78	lakkautettu 2005
Peltokylä-Pyhähäkki:	Perustamisvuosi 1950,	oppilaita	42	lakkautettu 2011
Mahlu:	Perustamisvuosi 1891,	oppilaita	78	lakkautettu 2014
Riihimäki:	Perustamisvuosi 1927			

Oppilasmäärä on peräisin Mauno Jokipiin toimittamasta Saarijärven kirjasta vuodelta 1962.

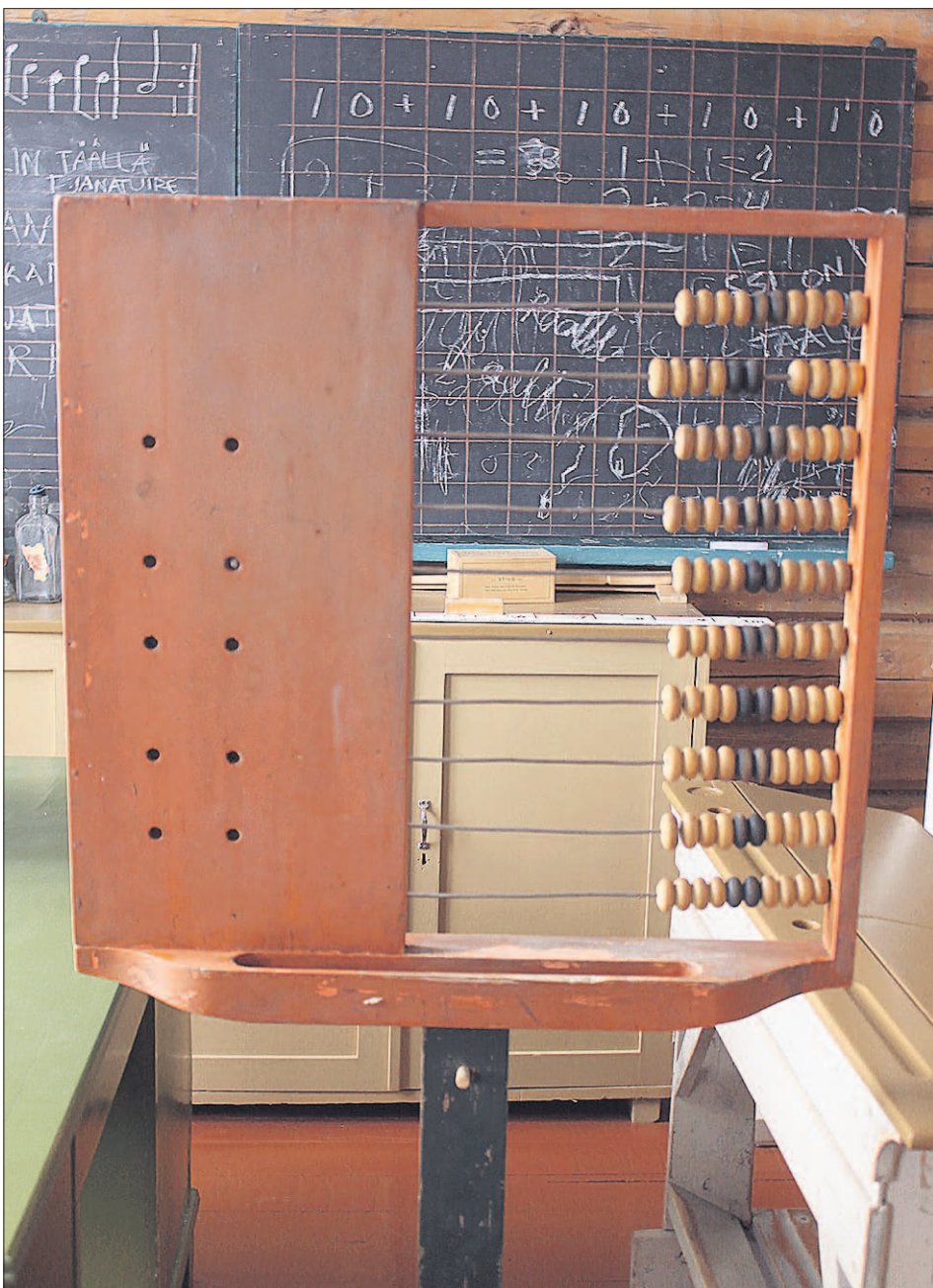

Kouluhallituksen kansakoulun tyyppipiirustus n:o 5 vaati rakentajilta monenlaista osaamista. Kellari- ja vinttitiilat mukaan lukien rakennuksessa on neljä kerrosta.

Koskenkylän vanhojen koululaisten yhteiskuva koulun portailla vuonna 2003.

”Vanha kansakoulu on elämäntapa”

Vanhan koulun uusi elämä

Helmitaulun arvoitus. Kukaan ei ole keksinyt, mikä funktio on helmitaulun takapuolella olevilla rei'illä ja säilytyslokerolla. Lukijoiden apua tarvitaan.

Koskenkylä sai koulunsa samalla tavalla kuin monet muutkin kylät: Ensin oppia annettiin vuokratiloissa, tässä tapauksessa Johan Oikarin talossa vuosina 1920-25 ja sitten Roppilassa 1925-28. Omaa koulua varten kylältä esitettiin pyyntö 9.2.1927a Saarijärven kunnanvaltuustolle, että ”se nimeäisi Koskenkylän koulupiiriin rakennustoimikunnan, sekä varoja koulurakennuksen rakentamiseen.” Katsokaa tätä aikataulua: 1.9.1927 kunnanvaltuusto päätti, että ”kansakoulun rakennustoimikunta on oikeutettu ryhtymään kaikkiin rakennuksen aiheuttamiin toimenpiteisiin.” Koulutyö aloitettiin kahden opettajan johdolla 1.9.1928!

Ja millainen koulu – täydet kaksi kerrosta koulukäyttöön, kahdelle opettajalle asunnot, täyskorkea ullakkotila säilytyskomoineen ja alimmaisena suuret kellaritilat. Rakennus on toteutettu kouluhallituksen kansakoulun tyyppipiirustuksen n:o 5 mukaan. Samanlaisia kouluja Koskenkylän lisäksi on Suomessa seitsemän. Mainittakoon, että kyseisen tyyppipiirustuksen taustalla on sama arkkitehtitoimisto (Borg, Siren, Åberg), jonka käden jälkeä on muun muassa Eduskuntatalo.

Pientä pintaremonttia

Koulu palveli moitteettomassa kunnossa vuoteen 1954, jolloin päädyttiin ensimmäiseen remonttiin. Pärekatto vaihtui tiilikatoksi, tilavaan keittiötilaan asennettiin keskuslämmitys ja seinäpintoja ehostettiin – sen ajan materiaaleilla, pinkopahvilla ja kovakuitulevyillä.

– Onneksi koulu lakkautettiin keväällä 1967, ettei kunnan rakennusmiehet

päsesseet pilaamaan koulun ilmanvaihtoa 70-luvun uudisaineilla, lastulevyillä ja villoilla, täytyy Tuire Kettunen, koulun nykyinen omistaja.

Koulun kohtalossa oli läheltä-piti –tilanne 1970-luvun alussa, kun se päättyi vuokratilana puusorvaamoksi. Sen jälkeen sen osti koulun viimeinen opettaja, Taimi Rämänen perheineen, ja koulu säilyi elossa ja asuinkäytössä vuoteen 1991, jolloin Tuire Kettunen osti sen, heräteostona.

Nepalin dollarit

Marraskuussa 1989 Tuire oli päätenyt Nepaliin vuoristokylän sähköistysprojektiin. Siellä vierähti kolmisen vuotta, toimistotöissä. Palkka maksettiin käteisellä, Amerikan dollareina.

– Kun kesälomareissullani kuulin, että koulu on myytävänä, tein kaupat samantien. Nepalista tuotu dollarinippu riitti pesämunaksi, omistaja myhäilee.

Siitä alkoi koulun ja Tuiren uusi elämä. – Tämä on meikäläisen sielun paikka. Täällä pidämme toisistamme huolta, Tuire sanoo ja silittää koulunsa sileää hirsiseinää.

Koulua ei kaikkien näiden vuosien aikana ole ehostettu suurella rahalla, vaan näkemyksellä ja ideoilla ja kaikki on tehty omana työnä.

Onnellisella omistajalla liittyy aiheeseen suorastaan filosofinen näkemys:

– Ihminen saa valita asuinpaikkansa. Sellainen paikka pitää olla, mistä tykkää. Pitää tuntea itsensä, että oivaltaa, missä hyvä on.

Häneen itseensä asuinpaikka vaikutti niin, että hän parin vuoden jälkeen huo-

Yläluokkaan on entisöity pieni pala vanhaa koulutunnelmaa. Seinällä on asiaankuuluvat presidenttitaulut, tosin rivistä puuttuvat Ståhlberg, Mannerheim, Paasikivi ja Kekkonen. Jos kenellä on, ottakoon yhteyttä!

Pihapiiristä löytyi vuositili, 1928, ilmeisesti pönttöuunista purettu, vuonna 1954. Totta kai se vaati ympärilleen tulisijan, tässä tapauksessa leivinuunin.

masi, että kaikenlainen väliaikaisuuden tunne oli hävinnyt. Hän oli lopullisessa sijoituspaikassaan.

Puuhamaa omilla ehdoilla

– Tämä on puuhamaa, jossa toteutetaan maaseutuasumista. Stressinpoistoa tämä on: Voi valita, mitä tekee, voi puuhailla pihamaalla, voi hiihtää talvisin – tai olla tekemättä mitään, Tuire toteaa.

– Vaikka tämä on koti, pitää muistaa, että tämä on edelleen myös koulu. Täällä on tilaa pitää ystävien ja oman perheen kesken juhlia. Entiset oppilaat ja henkilökunta ovat aina tervetulleita. Minun elämäntehtäväni on siirtää tämä rakennus ja sen historia seuraavalle sukupolvelle, on omistajan vakaa mielipide.

Asumiseen ja elämiseen Kalmukosken ja Haapakosken rantamaisemissa liittyy monenlaista hauskaa lähes päivittäin.

– Tämä on Koskenkylän korkeakoulu, täältä on tullut professoreitakin, Kettunen

viittaa Pekka Neittaanmäkeen.

Täällä pidetään vain yläluokan bileitä, myhäilee taustalla Erkki Valkola, joka kymmenkuntavuotta on ollut talossa isäntänä, puolisona ja talonmiehenä.

Risto Pynnönen

LÄHTEET:

...ja keskellä virtaa joki -kyläkirja

Koulumuisto

Kohmun koulupiiri perustettiin jo 1930-luvulla. Alkuaikoina oli kylälaisten kesken kovaa polemiikkaa, rakennetaanko koulu Kohmulle vai Peltokylälle. Kohmu sai aloitusluvan ja aluksi koulua käytiin Suljetunmäen talossa muutaman vuoden ajan, ennen kuin kylän oma koulu valmistui 1950-luvun alussa.

– Asumme läheisessä Hankalan talossa ja sisareni Ritva aloitti koulunkäynnin Suljetunmäessä 1948. Olin itse silloin 4-vuotias ja koulu ja oppiminen kiinnostivat minua kovasti. Niinpä kuljin sisareni mukana kouluun joka päivä, vaikka en Kohmun koulun kirjoilla ollutkaan, muisteli vuonna 2012 Anna Pollari (os. Toivio) epävirallista opintietään.

Anna oli pienen kokonsa ja nuoren ikänsä ansiosta kovin mieleinen oppilas luokassa, taisipa olla ihan opettajan ”lellikki!”

Ritva-siskon muistiin on jäänyt se, että oppilailta oli iso ikähaitari, koska yläluokkaiset olivat käyneet koulua muualla ja pääsivät nyt omaan koulupiiriin lopettamaan oppivelvollisuuttaan.

– Siellä oli lähes aikuiseksi tulevia tyttöjä ja poikia, Ritva Maikola (os. Toivio) kertoo

Historiallinen koulukuva Suljetunmäen koulun ajoilta, vuodelta 1948. Kuvasta erottuvat puutyön opettajana toiminut Adiel Autio saha kädessä ja oikeassa reunassa opettaja Tekla Tarvainen, eturivissä pienimmäisenä Anna Pollari.

Mäen talosta isojaon jälkeen lohkaistu Suljetunmäki sai palvelu oman kylän opinahjona vuodesta 1946 vuoteen 1951, jolloin uusi koulu valmistui. Koululuokat olivat talon päätyhuoneissa.

Luokan IV oppilaat vuonna 1955.

Kirkonkylän kansakoulussa vuodesta 1952 alkaen

Aloitimme opiskelun Kalevi Lintisen kanssa Jyväskylän Kasvatusopillisessa Korkeakoulussa vuonna 1945. Opiskeluaikana Kalevi johti koulumme kuoroa ja minä soitin harmonia koulun orkesterissa. Koulumme vuosijulkaisussa mainitaan Kalevin harrastuksiksi kuparipakotus, linoleikkaus ja Irma. Valmistuttuamme olimme Kalevin kanssa opettajina Saarijärven Palsankylän Harjun koululla neljä vuotta. Lukuvuonna 1951-1952 olimme opettajina Hankasalmen aseman uudessa koulussa.

Vuoden 1952 elokuussa muuttimme asumaan Saarijärven kirkonkylän kansakouluun ja olimme molemmat siellä opettajina.

Lähinaapureita olivat autoliija Niemisen ja Matti Kahelinin perheet sekä Elma ja Antti Tattari, joilla oli lapset Marja ja Antero. Patisilla oli lapsia ja Kemppaisilla lapset Anneli, Antero, Jarmo, Marjut, Pirkko ja Risto.

Koululta nykyiselle Paavontielle mennessä oli Emma Mikosen parturi-kampaamo. Emman vieressä asuivat Walleniukset ja oli Varvikon hieno talo.

Vuosina 1952 -1958 asuimme keskuskoulussa ja meille syntyi kolme lasta. Suurperheestämme - kuusi lasta - huolimatta osallistuimme Lanneveden Sampolassa

Kalevin johtamiin kuoroharjoituksiin. Minä säestin lauluja tarvittaessa pianolla. Muistan, että lauloimme ainakin lauluja "Kesäillan valssi" ja "Tonava kaunoinen". Meillä oli myös esiintymisiä lähiseudulle. Kalevi osallistui näytelmäharjoituksiin ja esiintymisiin Sampolassa ja toimi myös nuorisoseuran puheenjohtajana. Tämän mahdollistivat lastemme hyvät hoitajat.

Minä annoin pianonsoittotunteja. Kalevi toimi Pullistuksen näytelmä- ja kirjallisuuserkossa ja johti kuoroa työväentalolla. Kalevi oli ollut mukana Lapin sodassa ja sodan jälkeen hän oli raivaamassa Lapissa miinoja. Hänellä jatkui kiinnostus Lappiin vielä sodan jälkeenkin.

Kuljimme luonnossa ja kävimme vaelluksilla Lapissa. Mieleenpainuvien muistojen vuodelta 1957 Savukosken Tulpiosta. Vastaamme tuli karhuemo kolmen pentunsa kanssa. Sota-aikana Kalevi oli myös kohdannut karhun. Kalevin rauhallinen toiminta pelasti meidät, kun kaksi pennusta lähti tulemaan meitä kohti.

Koivumäen koulussa neljä Irman ja Kalevin kahdeksasta lapsesta kävi koulua ja kaksi lapsista oli Aino Valosella päivähoitossa talon oikeanpuoleisessa päässä.

Vuonna 1958 muuttimme Saa-

Saarijärven kirkonkylän kansakoulun opettajia lukukaudella 1970-71. Kuvassa takana vasemmalta alkaen ovat Irma Kuhno, Aili Varvikko, Aulis Nurmisto, Martti Lehtovaara ja Matti Sjögren. Istumassa vasemmalta ovat Eila Tavaila, Kerttu Puhakainen, Anna-Liisa Lehtovaara, Eeva Töyli ja Irma Lintinen.

rijärven Hämeenniemeen. Omakotitalomme rakentamiseen olivat osallistuneet Kalevin lisäksi hänen isänsä Lauri Lintinen apunaan Tauno Lehtonen.

Irma Lintinen
Kalevi Lintinen

Muistiin merkitsi Pauno Paananen

Lintiset omassa kodissaan vuonna 2006

"Sinun kujillas', koulutie..."

Sattui koulutiellä 1951-55 Mahlulla

Mahlun koulu 1951-52 aloittaneet, 1-2 luokka: Ylh. vas. Olavi Harju, Laura Roikonen, Marja-Leena Heinäniemi, Arja Tiihonen, Pirjo Vuorenmaa, Risto Mesiäinen, Ahti Manninen, Antti Harju, Lauri Koskinen (kirjoittaja), Pentti Tarvainen. Alh. vas. Hilka Leppämäki, Hannes Mahlberg, Marja-Leena Koskinen, Mauno Lehtomäki, Seija Hänninen, Irja Heinänen, Tapio Harju, Ritva Rantanen, Tenho Paananen (tässä nyt nimi oikein, viime kesän lehdessä kirjoitusvirhe) Ahti Vesiaho, Taisto Muittari, Matti Lehtonen, opettaja Aino Järvenpää. Kuva: Saarijärven museon kuva-arkisto.

Hienosta puutarhasta on koulurakennuksen päädyn puolella jäljellä yksi omanapuu, jolle valkovuokot pitävät seuraa keväisin. Kuva: Risto Pynnönen

Tytöt hyppelivät tiellä vastaan ja näyttivät hienoja kiiltokuvamerkkejä. Vasta ensimmäinen merkki oli heillä liimattu pyhäkoulun antamaan vihkoon omaan ruutuunsa.

Oli kesä 1951. Tytöt saivat minutkin lähtemään seuraavana pyhänä Mahlun rukoushuoneen pyhäkouluun. Siellä istui parikolmekymmentä lasta. Kun pyhäkoulu loppui, tytöt etunenässä ryntäsivät pyhäkoulunopettajan ympärille kalastamaan uutta merkkiä. Jäin takaviistossa siinä alakynteen odottelemaan vuoroni. Mutta kun muu joukko oli opettajan ympäriltä kaikonnut, meille ensikertalaisille ei enää merkkejä riittänyt. Opettaja lohdutteli, että seuraavalla kerralla sitten.

Suutuini siitä niin, että pyhäkoulun käynti loppui ensimmäiseen kertaan. Mutta jotakin siitä kerrasta tallentui mieleen: Jos jotakin oikein hartaasti ja voimakkaasti rukoilee, niin se toteutuu. Rukoilu ei tietenkään ollut sitä ennen outoa. "Levolle lasken Luojaani, armias ole suojani, sijaltain jos en nousisi, Taivaaseen ota tykösi" oli säännöllinen nukkumaanmenohyvästi äidiltäni.

Muistan, miltä jalanjäljiltä ajoillan takana ankarasti keskittymällä rukoilin, ettei minun tarvitsi mennä kouluun. Elokuun 20. päivään oli vain pari kolme päivää aikaa.

Koulu alkoi niin, että isoveljeni jätti minut eteiseen ja meni omaan luokkaansa. Jäin odottelemaan, mitä tuleman piti. Luokat menivät aamuhartauteen ohitsemi ja töllistelivät, että mitä se yksi siinä seisoo posliinisen vedenjuontipurskuttimen vieressä.

Aika pitkän ajan kuluttua 1 luokan opettaja kävi tarkastamassa, että eteisessä on vielä jo-

ku. Hän talutti minut serkkuni viereen etupenkkiin istumaan. Ihmettelin, miksi muut eivät itkeneet eivätkä tuntuneet paljon välittävän, vaikka minä nyyhkyttelin nytken niin kauan kuin jaksoin.

En osannut yhtään kirjainta, kun menin kouluun. Opettajalla oli hyvä opetuskonsti. Joka päiväksi oli läksynä uuden ison tikkukirjaimen piirtäminen sanomalehden tyhjään tilaan, sen leikkaaminen äärioviiltoaan irti ja tuonti näyttille kouluun. Ihmettelin, minkälaisia väknyröitä muiden S-kirjaimet sekä K- ja R-kirjaimet olivat. Minä sain ne helposti tarkalleen saman näköisiksi kuin Aapisessa.

Koulumatkalla osoittautui, että samaa koulutieltä kulki kauempana asuva tyttö, jota en ollut aikaisemmin nähnyt. Jotenkin päädyin siihen, että aloin kuljettaa häntä potkurin istuimella koulusta pois tullessamme. Koska hän asui kauempana, menin kotitaloni kohdalla potkurin ohjaajana kyyryyn, että kotiväkeni ei olisi huomannut, että saatoin tyttöä alamäen alas kotini ohitse.

Ilmeisesti ylipitkä saattomakka oli tullut tytön kotona puheeksi. Olin isän kanssa vaihtamassa saunan kiuaskiviä, kun tytön isä kävi poikkeamassa. Hän kiusoiteli, että halusi käydä katsomassa vävypoikaa.

Sehän johti potkurikykytien loppumiseen siihen paikkaan ja tyttö sai kulkea yksikseen.

Minulla oli jo joulutodistuksessa ja ainakin kevättodistuksessa lukemisesta kymppi. Jo ensimmäisen luokan keväällä aloin lukea luokan kaapin ovien takana ollutta ruskealla suojapaperilla päällystettyä seikkailukirjarivistöä läpi. Lauantain lopuksi avattiin lainauskaappi.

Säännöstelyn alaisesta sokerista ei pihistetty koulunkäyntikus-

tanuksissa. Oli koululautakunnalle kunnia-asia, että koulusta lähdeittiin maailmalle pulskassa kunnossa maksamaan myöhemmin veroja Suomen ja Ruotsin kasvukeskuksiin.

Opettaja kiertokysyi, mikä kenestäkin isona tulee. Kuultiin autonkuljettajaa ja nokikolaria. Sanoin vuorollani: pappi. Vain muutama oli välissä, eikä eräs tyttö ehtinyt vaihtaa jo miettimäänsä. Nousi seisomaan: papin rouva. Siitä riemu räjähti. Kahta ei naurattanut.

Koulusta kotiin tulossa poikaporukalla ei ollut tapana pitää kiirettä. Ensimmäinen pysähtymispaikka saattoi olla jo heti koulun pikkuportin lähellä Pummunjussin mäen notkossa. Kontattiin maantierumpun sementtirenkaiden sisään tien keskikohdalle kuulemaan jytinää ja tuntemaan vavahtelua, kun kuorma-auto ajoi rumpun yli. Talvella odotettiin lumiauraa ja käännettiin selkä vasten auran heittämää lunta ja jääkockareita. Ei aura-auto ainakaan hiljentänyt. Kuski tiesi, mikä oli tarkoitus.

Säännöllinen pysähtymispaikka oli Heikkilän kauppa. Siitä haettiin posti ja ostettiin ostokupongilla ja vastakirjalla säännöstelykavhia ja -sokeria. Sarjakuvat piti lukea heti joukolla seurantalonsäntömyyntikojussa, joka oli mäntyjen juurella tien toisella puolella.

90 asteen mutkia ei kärsinyt koulutiellä jättää oikaisematta. Vaikka oli kynnöspeltoa, niin Heikkilän kaupalta piti oikaista Patjan kohdalle. Siitä tuli polku ja talvella tietysti latu suoraan matkoin kouluun sekä keskiviikkoiltaisin koulun kirjastoon kello kuudeksi.

Oikopolun notkossa kulki hienoinen puro Kaakkolammesta Kitkan puroon. Kerran innos-

tuimme koulusta tullessamme seuraamaan puroa Kitkaan ja Kivimäen tien sillalle asti.

Koulutien varrella kasvavia kiipeilykelpoisia puita ei jätetty rauhaan. Harjun pihassa oli jättiläiskuusia, joiden vuosikasvu latvassa oli jo aika vaatimatonta. Olin monta kertaa käynyt latvassa ja kerran kehotin poikia katsomaan, kun käväisen niin latvassa, että latvan vuosikasvu on mahan kohdalla. Se onnistui, mutta kyllä piti olla vikkellä, että ylin latva kävi osumassa navan kohdalle. Joutuin ylös syöksymällä heikoille latvaoksille seisomaan latvakasvusta kiinni pitäen ja heti pudotus tarkasti alemmas leveäoksaisessa puussa.

Naapurin pojan kanssa päätimme lukea neljän seikkailukirjan vauhdilla koulun ison kirjaston kirjat läpi. Koska olimme alaikäisiä, piti käyttää vanhempiemme lainausnumeroita. Minulla oli käytössä numerot 92 ja 143. Oli mukava seurata kirjan takakannen sisälle liimatusta lainauslappusesta, että isäni oli aikoinaan lainannut juuri samoja kirjoja. Kävi lopulta niin, että kun seikkailukirjat oli luettu, päätin ottaa summamutikassa kirjan kuin kirjan. Sen kirjaston kirjojen lukeminen tyssäsi yhteen punakantiseen paksuun kirjaan. Nimeä en muista, mutta takkuiseksi meni luku.

Neljännellä luokalla opettaja Anneli Pietarila puhui puoli luokallista yrittämään yhteiskouluun. Sinnehän pääsimmekin niin isolla joukolla, että Karstulan Liikenne alkoi ajaa täpötäyttä linja-autovuoroa. Ei tahtonut saa-

da jalansijaa 27 hengen autossa, mutta eipä tarvinnut mahlulaisen enää olla viikot kirkolla korttierissa.

Yhtään kertaa en myöhästynyt linja-autosta. Kerran se oli tiipalla. Auto oli noin puoli kahdeksalta 800 metrin päässä Rampsin riihen luona. Kerran alkusyksystä havahduin sängystä 4 minuuttia vaille puoli kahdeksan. Muistan kuinka sängyn vielä hätäisesti peitin, hyppäsin vaatteisiin ja pyörän selkään. Ehdin. Vieterpojalla, linja-auton kuljettajalla, oli tapana odottaa, jos näki, että joku on tulossa. Sillä kertaa olin sopivasti jo näkössä, että viimeiset parisaata metriä vain poljin vimmatusti, enkä ollut lähelläkään myöhästymistä.

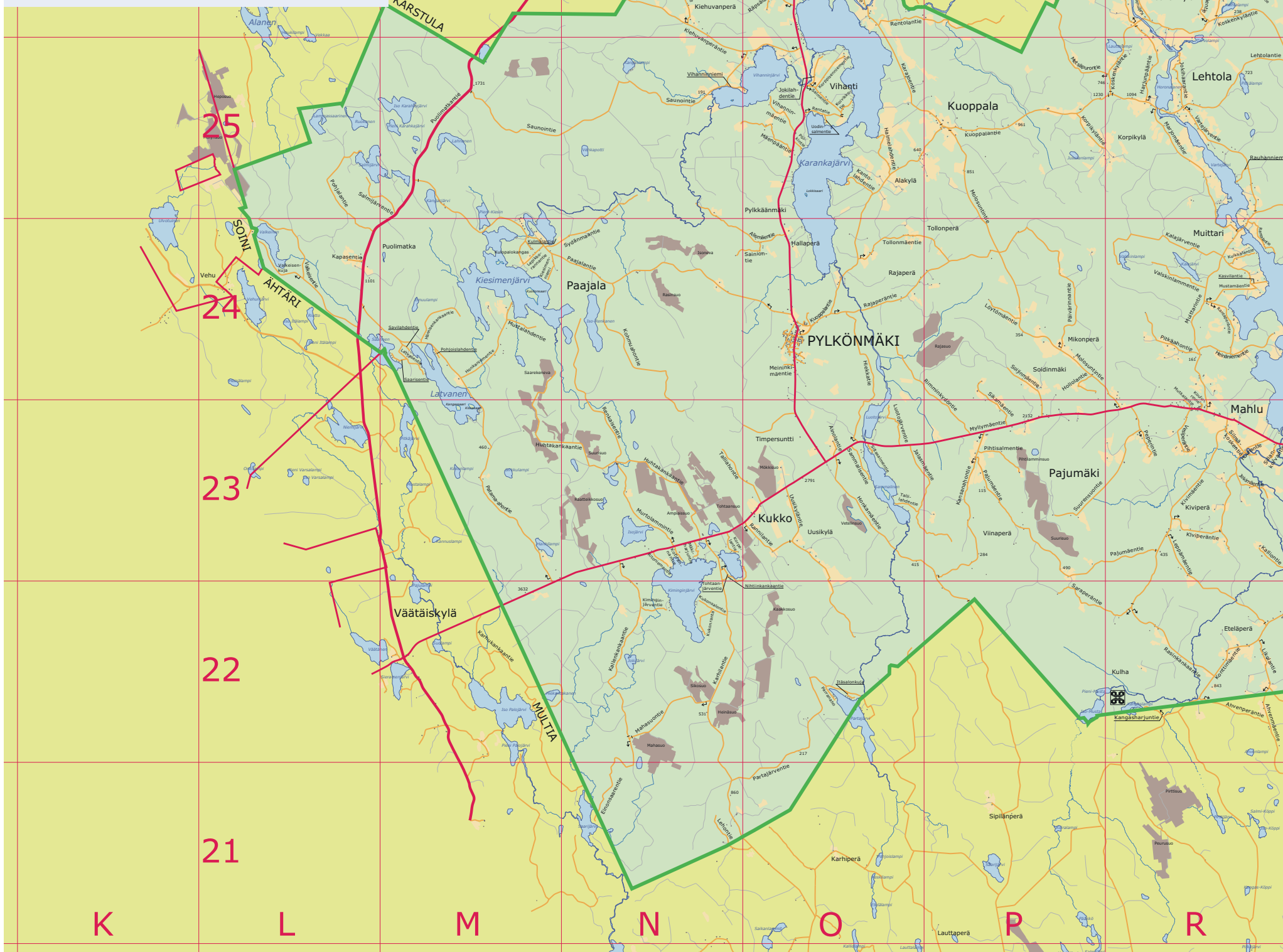
Kun Mahlun koulu vietti yhdistynyt 123-vuotis-sulkemishuhlaa, vuonna 1994, piti juhlasa käydä, kun yksi juttu oli jäänyt rästiin. Vaikka 1951-55 koulussa oli 105 oppilasta, niin johtajaopettaja Arne Kaukovaaraa kunnioitettiin niin, ettei kukaan kiertänyt koulurakennuksen ympärillä. Olisi nimittäin pitänyt silloin mennä hänen puutarhansa läpi tai sen takaa niin, että räumalaisyntyinen Helmi-rouva olisi nähnyt.

2014 viimein kävin kiertämässä koulurakennuksen.

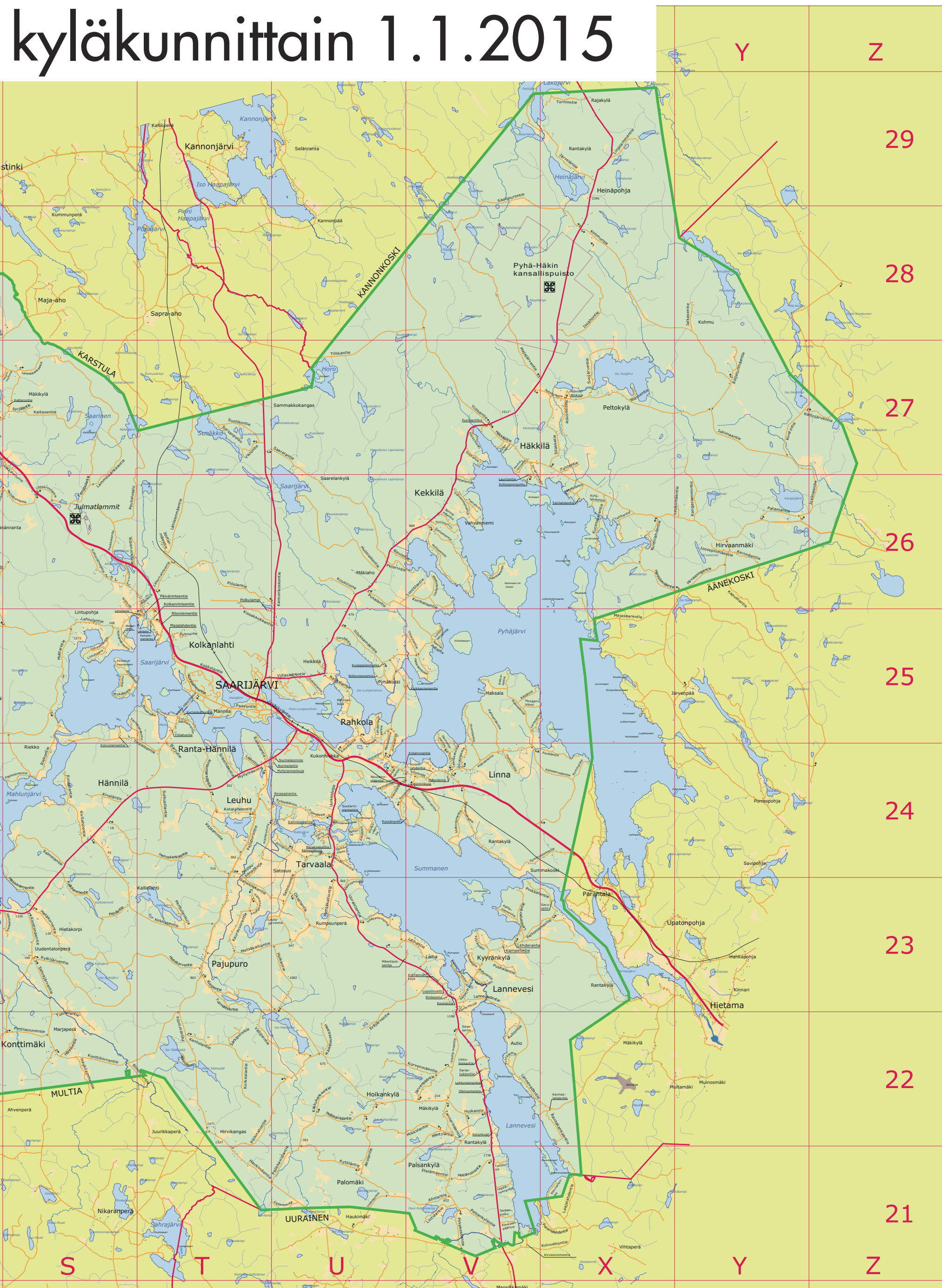
Saarijärven väestötiedot kyläkunnittain 1.1.2015
Tilastokeskus, väestötietojärjestelmä

	miehet	naiset	yhteensä
Kirkonkylä	496	740	1236
Mannila	466	460	926
Pyyhkälä	222	258	480
Autiolahti	384	448	832
Herämäki	394	401	795
Kukonhiekkä	340	314	654
Rahkola	115	108	223
Leuhu	90	62	152
Ranta-Hännilä	53	54	107
Länsi-Kalmari	53	49	102
Kalmari	203	168	371
Kolkanlahti	208	192	400
Kekkilä	86	75	161
Häkkilä	46	42	88
Hirvaanmäki	49	34	83
Heinäpohja	12	9	21
Peltokylä-Kohmu	46	39	85
Linna	241	210	451
Tarvaala	213	186	399
Lannevesi	211	214	425
Palsankylä-Rantak.	83	82	165
Palomäki	65	72	137
Pajupuro	141	117	258
Hännilä	81	61	142
Konttimäki	61	59	120
Mahlu	130	112	242
Muittari	29	26	55
Lehtola	27	21	48
Koskenkylä	42	40	82
Pylkönmäki kk.	172	166	338
Kuoppala	94	83	177
Mulikka	78	80	158
Kukko	45	29	74
Paajala	29	26	55
Tuntematon	25	17	42
YHTEENSÄ	5030	5054	10084

Saarijärven väestö

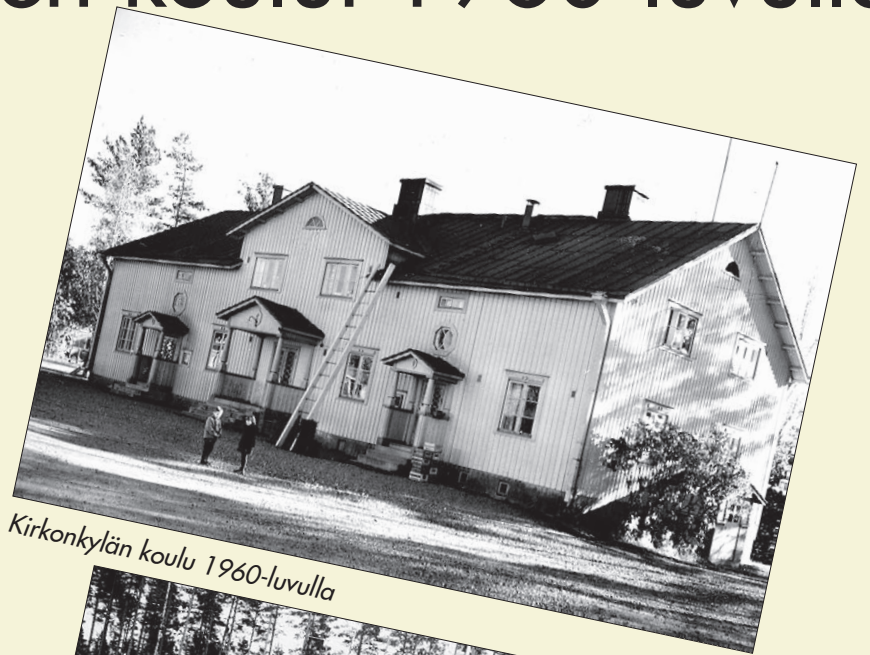
kyläkunnittain 1.1.2015

Saarijärven ja Pylkönmäen koulut 1960-luvulla

Kirkonkylän
vanha koulu

Kirkonkylän koulu 1960-luvulla

Tarvaalan uusi koulu, valm. 1961

Tarvaalan vanha koulu

Kalmarin koulu 1920

Kalmarin uusi koulu

Häkkilän koulu

Riihimäen koulu, valm. 1927

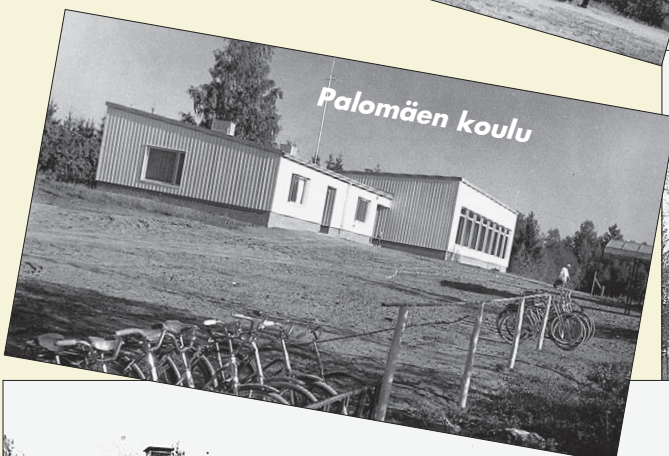
Harjun koulu, Palsankylä, valm.n. 1898

Linnan koulu

Pajupuron koulu v. 1960

Palomäen koulu

Koskenkylän koulu, valm. 1928

Mahlun koulu, valm. 1918

Kekkilän koulu valm. 1924.

Kohmun koulu lakkautettiin 1964.

Kolkanlahden koulu valm. 1914.

Rahkolan koulu valm. 1956.

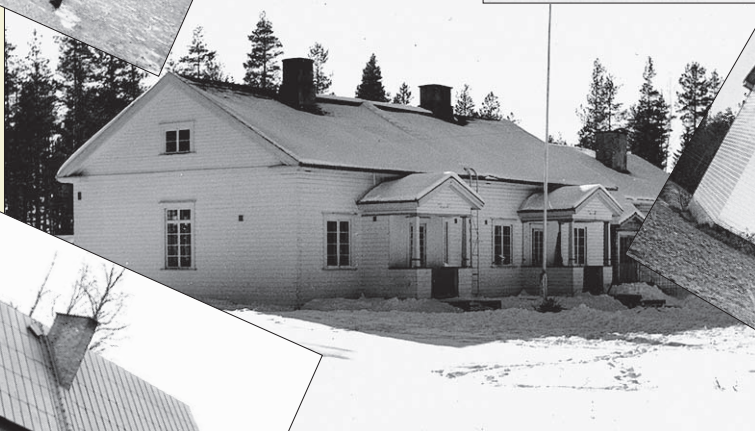
Ranta-Hännilän koulu valm. 1956.

Länsi-Kalmarin koulu.

Hirvaanmäen koulu.

Leuhun koulu valm. 1942

Lanneveden koulu valm. -60 luvulla

Lehtolan koulu kuva v. 1989.

Heinämäen koulu valm. 1927.

Hännilän koulu valm. 1923.

Konttimäen koulu valm. 1910.

Kirkonkylän alakansakoulussa 1966-1968

Aloitin koulutaipaleeni vuonna 1966. Koska asuin Saarijärven keskustassa, tarkemmin sanottuna Paavontalossa, valkoisen, kolmikerroksisen tiilirakennuksen A-rapun toisessa kerroksessa, määräytyi tuleva opinahjoni itsestäänselvästi Kirkonkylän kansakouluksi. Se ei tuolloin ollut välttämättä paras vaihtoehto, jos minulta olisi kysytty, sillä paras ystäväni Pirjo oli päässyt – tai minun näkökulmastani joutunut – Koivumäen kouluun, joka sijaitsi tarpeettoman kaukana, Herämäessä asti. Sitä paitsi siellä opiskelevat olivat A-luokkalaisia, me vain B.

Oli Kirkonkylän koulussa jotain hyvääkin, sillä se sentään oli lähellä. Opintieni ei normaali-vauhtia tepsutellen kestänyt kuin viisi minuuttia, mutta jos kotoa lähdettyäni hain naapuritalossa asuvaa luokkakaveriani Marketta tai halusin kulkea Karhumäkeä Myllyperän kautta, aikaa hupeni ymmärrettävästi hiukan enemmän. Osasinko ottaa nämä viivytykset huomioon, en enää muista; en kuitenkaan tainnut pahemmin myöhästellä jälki-istuntojeni vähyyden huomioonottaen.

Alakansakoulu oli se ”taempi” kahdesta kauniista kansakoulurakennuksesta, ja siellä pitivät majaan ensimmäinen ja toinen luokka. Samassa talossa olivat myös koulun oma kirjasto, keittola ja sekä opettajan että keittäjän

*Se oli kuulemma
”suoraan Pariisista”.*

perheen asunto. Sen sijaan luonnollisille tarpeilleen piti opettajalta lupaa kysyen mennä puuseehen, joka oli muutaman kymmenen metrin päässä punaisessa ulkorakennuksessa osastoituna erikseen tytöille ja pojille.

Koulun sisätiloihin päästiin kolmesta ovesta. Vasemmanpuoleinen johti pieneen eteiseen, jos-

ta lähtivät ylös opettajan asuntoon vievät portaat. Eteisestä päästiin myös ahtaaseen, mutta ihanaan kirjastohuoneeseen, joka sijaitsi talon vasemmalla puolella; oikealle johtavasta ovesta kuljettiin isompaan eteistilaan, jossa olivat naulakot. Tähän porsuaan päästiin myös rakennuk-

sen keskellä sijaitsevista pääovista, joita me oppilaat yleensä käyttimme. Koulun oikeassa päädyssä sijaitseva kolmas ovi johti keittolaan, jossa pääemäntänä palveli Elvi Matsi. Hänenkään koulumatkansa ei ollut järin uuvuttava, sillä hän asui perheineen aivan työtilojensa yläpuolella.

Ensimmäisenä opettajanamme toimi Hilja Hirvonen, joka useimmiten myhäili meille varsin suopeasti. Hän jäi jo syyslukukauden jälkeen eläkkeelle, ja saimme hänen tilalleen uuden kansankynttilän, Tuulikki Okkolan. Hän oli hyvin tiukka ja hymytön, eikä minun luonnonlapsen

edesottamukseni saaneet kannatusta hänen silmissään. Jäin ainakin kerran arestiin, kun olin puhunut liikaa tunnilla, piirtänyt välitunnilla luvatta liitutaululle ja tehnyt ylimääräisen merkinän opettajanpöydällä avoimena olleeseen kirjaan.

Välitunneilla meillä oli käytös-

Ensimmäisen luokan syksyllä otetussa luokkakuvassa ovat seuraavat henkilöt: Eturivi vasemmalta: Jussi Rekonen, Iris Hartikainen, Pekka Rautavaara, Juha Tervala, Tarja Heinonmäki ja Jyrki Lehtonen. Toinen rivi vas: Jaana Mannila, Hilikka Linna, Sisko Kolu, Timo Jokinen, Jarmo Luoma-aho, Timo-Pekka Markkanen, Arto Kristiansson ja Kauko Karppanen. Kolmas rivi vas: Marita Toivonen, Kaleva Björk, Tiina Rasi, Marketta Helle, Anne Ruuska, Risto Heinänen, Aaro Koskela, Hely Vallivaara ja Anna-Liisa Pennanen. Takarivi vas: Arja Tsupukka, Timo Riihimäki, Jouko Toivonen, Leila Kortesmäki, Tarja Toivanen, Juha-Pekka Heinonen, Virva Toivanen ja Anna-Liisa Lundell. Opettaja Hilja Hirvonen tuttu hymy kasvoillaan seisoo oikeassa reunassa. (Syy, miksi monet meistä tuijottavat taivaalle tällä vakavalla hetkellä, johtuu kuvaajasta, jonka oli ilmeisen vaikeaa saada meidät pysymään hiljaa paikoillaan edes hetki. Koska taivaalla sattui juuri silloin pörräämään harvinainen näky eli lentokone, kuvaaja pyysi – tai käski – meitä tähyilemään sitä ylhäältä, ja sinä aikana hän sai kuin saikin näpsäistyä meistä ainakin jonkinmoisen potretin.)

Pykkönmäen nykyistä kouluelämää edustaa koulukeskus keskellä kylää. Kuva vuodelta 2000. Saarijärven museo/Martti Kuhno.

sämme laaja hiekkapiha, jonka reunoilla kasvoi mahtavia koivuja. Lisäksi käytössämme oli keinuilla ja puomilla varustettu itäpääty, jossa kaikki leikimme antaumuksella. Pari välituntia on jäänyt erityisesti mieleeni. Kerran, ensimmäistä luokkaa käydessämme, Anna-Liisa tuli kouluun hienosti puettuna päässään korkea, violetti hattu. Se oli kuulemma ”suoraan Pariisista”. Minä en vaikuttanut tuosta mielestäni tosi kummallisesta ilmestyksestä, minkä taisin myös ilmaista ääneen varsin epäkohteliaasti. Pa-hoiteluni, Anna-Liisa!

Toinen muistoni liittyy tapaukseen, kun eräs yläkoulun ilkeä poika tuli jalansyten kiusaamaan meidän luokkakaveriamme. Me emme kuitenkaan suvainneet tällaista, vaan riensimme joukol-la puolustamaan ”omaamme” es-

täen tuota useimpien pelkäämää isottelijaa pääsemästä heikom-pansa kimppuun. Jotkut oppilais-ta olivat sillä välin ehtineet hakea opettajankin hätiin, ja siihen lop-pui kiusanteko kertaheitolla ja kokonaan!

Konkreettisine alakoulumuis-toina minulla ovat edelleenkin tallessa jokunen todistus, mai-topurkeista, kultapapereista ja pumpulista askartelemani tilatai-deteos (jouluukirkko) sekä äiti-päiväksi kyhäämäni kortti, jonka kannessa on siniselle huopapal-le liimattu punakirjava kernikuk-ka. Sisäsivulla lukee kaunokirjoi-tuksella: ”Äidille! Tervehdin nyt Sua Äiti Kultainen. Kaiken hyvän eestä Kiittäen.”

Pian olivat kaksi ensimmäis-tä vuotta kuluneet! Kolmas luok-ka merkitsi meille sitten suuri-ta, ehkä odotettuakin muutosta:

Meidän piti siirtyä naapuriraken-nukseen yhä vaativampien haas-teiden eteen, mikä jo ajatuksena teki meistä siihenastista paljon isompia. Tiesimme myös, että olimme menossa johtajaopetta-ja Aulis Nurmiston ankaraan opi-piin, mikä taisi meitä etukäteen hiukan pelottaa. Mutta kaikki tämä onkin jo uuden muistelman aihe, johon voidaan tarvittaessa myöhemmin palata!

Sipoon Martinkylässä

21.4.2015 opintensä alkuvaiheita muisteli Tiina Lindholm, o.s. Rasi

Muistoja 1950-luvulta

Saarijärvellä oli silloin yksityinen yhteiskoulu. Kävimme aluksi aina vuoteen 1958 kevääseen saakka Mannilan vanhasta riihes-tä tehtyyn koulua. Se oli ahdas mutta kodikas. Silloin oli kaikil-la tunnin tai kahden ns. ”hyppy-tunteja”, osa oppilaisista kävi koto-na, pitkämatkalaiset viettivät aikaa missä milloinkin.

Yksi muistiini painuvin muis-toni tapahtui liikuntatunnilla. Olimme talvella laskemassa Pen-tinniemessä mäkeä suksilla, sil-loin kouluissa oli hiihtopäiviä ja kilpailuja. Mäkeä laskiessa tun-sin voimakkaan kivun mahassa-ni, kaaduin alhaalla jäälle enkä heti voinut nousta, avustettuna pääsin ylös. Kipu helpotti vähän

ja sain opettajalta ohjeeksi men-nä kunnanlääkärin vastaanotol-le. Hän tutki ja käski heti mene-mään sairaalaan, sillä hän epäili umpparia. Kuuliaisena tyttönä menin koulun kautta ja koska ei ollut vielä välitunti odotin sisar-tani kertoakseni hänelle että mi-nut ehkä leikataan.

Sitten kävelin sairaalaan, missä lääkäri ja nukutushoita-ja jo odottivat minua. Nuku-tus tapahtui eetterillä, karmea. Umppari oli kai ehtinyt puhjeta ja olin leikkauksen jälkeen toista viikkoa sairaalassa. Kotona toi-puminen kesti vielä kuukauden verran.

Silloin kuljettiin kävellen pit-kiäkin matkoja, tällä kertaa tuli

yli kaksi kilometriä, ei silloin ol-lut autoja eikä mieleeni tullut-kaan ajatus autokyydistä. Tä-män jälkeen sairastin vielä aa-sialaisen influenssan ja siinä tai-si mennä koko kevät. Jäin luokal-leni.

Kiusata osattiin silloinkin, vaikka ei osattu ottaa vakavasti.

Sisarellani ja minulla oli äi-tini kutomat lakit, niissä oli tai-tekohtaan ommeltu ns. korvat ja niinhän me olimme isokani ja pikkukani.

Ritva Kekäläinen,

ent Jokinen
Kirkkonummi

Oletko ajatellut

mitä Yhteiskoulu merkitsee yksityi-sille kodeille? Nykyisenä aikana oli-si lasten saaminen oppikouluun muualla sangen vaikea asia, sillä useimmat oppikoulut ovat jo niin yli-kuormitettuja, ettei niihin pääse ul-kopaikkakunnilta kuin kaikkein ete-vimmät. Lukioasteelle jatkamaan ei yleensä enää mahdu muita kuin kou-lujen omia oppilaita, vaikka pyrki-vien todistukset olisivat kuinka hy-viä tahansa. Lisäksi — jos kävisi niin onnellisesti, että sattuisi kou-luun pääsemään, niin kustannukset saattaisivat olla ylivoimaiset. Kun vertaa niitä kustannuksia, joilla kir-konkylässämme ja sen lähiympäris-tössä asuvat saavat lapsensa koulu-tetuiksi niihin, mitkä muualla kou-luuttaminen maksaisi, niin tuntuu siltä, että yhteiskoulua kohtaan kannattaisi osoittaa kouriintuntuvam-paakin auttamistahtoa kuin pelkkää myötätuntoa. — Nyt kun yhteiskou-lu toimeenpanee kesällä arpajaiset, joihin voittoja tullaan keräämään ympäri pitäjän, on jokaisella tilai-suus osoittaa, että oma koulu halutaan pitää ja pidetään sellaisissa va-roissa, ettei niistä vastuussaolevien tarvitse miettiä kuin Hamlet ennen: Ollako vai eikö olla, siinä kysymys!

Kumiteräsaappaissa kansakouluun

Kun perheemme muutti 1950-luvun puolivälissä Saarijärvelle, havaitsin et-tä tämä oli edistyneempi paikka-kunta kuin entinen kotipitäjäni Laukaa. Täällä koulupojat lum-pustelivat kalosseissa. Laukaassa heillä oli kumiteräsaappaat. Sel-laisissa minäkin astelin syksyllä kansakouluun havaitakseni, ettei kenelläkään muulla ollut saman-laisia jalkineita.

Mitään myötätuntoa en saanut opettaja Irma Lintisen luokan ty-töiltä. Pyöreäposkinen sulotar Maija Suomela, josta tuli lopulta vaimoni, ei suonut minulle kat-setakaan. Arvelin sen johtuvan saapikkaistani.

Tilanne kävi vaivalloiseksi, kun koulussa pidettiin lukukau-den alkajaisiksi kinkerit. Kirkko-herra Hovikoski elävoitti saar-naansa valistamalla, mitä kirkon-kirjat ovat. Hän kertoi, että seura-kuntaan oli muuttanut neljännes luokan oppilas Veli Pekka Länsi-salo. Hän kehotti minua tarkis-tamaan, että nimeni oli merkit-

ty oikein. Oli kompuroitava ku-miteräsaappaissa oppilasjoukon eteen.

Luokkatoverini Pertti Vaske-lainen keksi oitis, että nimeni al-kukirjaimet VPL tarkoittivat ”va-sikan pallit laulaa”. Se korvensi mieltäni. Myöhemmin lempini-meni oli Picasso, koska minulla oli kymppi piirustuksessa.

Pitkäaikaisimpaan naisystä-vääni Ilta Ikkalaan tutustuin 53 vuotta sitten. Alku ei ollut lupaa-va: vastakkain olivat intoa puh-kuva saksan opettaja ja finninaa-mainen, uhmakas oppilas. Ide-ologista yhteisymmärrystä ei heti löytynyt. Opettajan mielestä Goethe ja Heine olivat maailman-kirjallisuuden merkittävimpiä ru-noilijoita, oppilas arvosti enem-män saksalaisia pitkän matkan juoksijoita.

Olin Iltan keinoimpia oppi-laita. Vesterisen Risto pärjäsi hy-vin, koska hän ehti lukea läksyt junassa matkalla Kannonkoskel-ta Saarijärvelle. Sorvan Antti oli lintukielitieteellinen virtuoosi. Hän osasi lintujen munien värit-

kin saksaksi. Hastin Jorma opet-teli Iltan ihastukseksi runot ul-koa. Hän pystyi lausumaan Die Loreleyn alusta loppuun ja hänen sihisevää pohjoissaksalaista su-huussäänsä ihastellaan vieläkin Turussa Aurajoen rantaravinto-loissa.

Minäkin sain kerran kiitos-ta. Kirjoitettuani aineen Manni-lan männiköstä Ilta oli ihastuk-sissaan ja kehui, että pojalla on näkemystä ja herkkyyttä. Nume-roksi hän antoi reilusti 4-. Siihen aikaan rankaistiin kielioppi- ja muistakin mitättömistä virheistä. Ilta innoittamana uskaltauduin opiskeluaikani Tampereella Goethe-instituuttiin saadakseni dokumentin saksan kielen tai-dosta. Runositaatein onnistuin hämäämään syntyperäistä saksalaista opettajaani Gütheriä niin, että selvisin siitäkin ahdingosta.

Pekka Länsisalo

Kirjailija Timo Parvelan puhe Koskenkylän koulun musiikkitapahtumassa 25.7.2014

Viime vuonna Koskenkylän kesätapahtuma oli musiikkiretki Saarijärven kylille. Tilaisuudessa esitettiin eri kyläkunnilla syntyneitä lauluja ja sävellyksiä, joista monet olivat saaneet uuden elämän Saarijärvi soi -kirjan sivuilla.

Kulttuurin merkitys kyläyhteisölle

Kun Lehtolan kyläjuhlien järjestelytoimikunta pyysi minua puhumaan juhlissa kulttuurin merkityksestä kyläyhteisölle, oli oloni samanlainen kuin aikoinaan

Kummelin sketsisarjassa esiintyneellä Jaakko Parantaisella, kaikkien alojen erityisasiantuntijalla. Hän nimittäin aloitti jokaisen lausuntonsa toteamuksella: juuri tästä kyseisestä asiastahan minä en tiedä yhtään mitään. Kyläyhteisötuntemukseni on hyvin rajoittunutta. Kotonamme Kirk-

konummella meillä on tasan kolme naapuria: Kiva naapuri, hullu naapuri ja roisto naapuri. Yhdelle voi sanoa päivää, toiselle ei halua sanoa päivää ja kolmannelle ei uskalla.

On vaikea sanoa mikä olisi sellaista kulttuuritoimintaa, jolla tämä meidän pieni kyläyhteisömme jotenkin eheytyisi. Ehkä jonkinlainen kesäteatteriprojekti, jossa yhdistettäisiin kaksi näytelmää: Siunattu hulluus ja Kummisetä. Vaarana olisi kuitenkin se, että hullu naapuri ei lainaisi traktoriaan ja roistonaapuri varastaisi lippukassan.

Lehtolan kylästä, Koskenkylästä, jokilaaksosta, millä nimellä tätä nyt sitten kutsutaankin, on

muodostunut minulle viimeisten 20 vuoden aikana jonkinlainen korvaava yhteisö. Olen vierailut lähes joka kesä joko alempana Lehtolassa Piilovaarojen mökillä, yläjuoksulla Tuiren koululla, Roppilassa ja Lauttamäellä. Olemme kelluneet joessa, tehneet mainoselokuvaa, saunoneet useassakin korsussa huolella ja tietysti juhlilneet, niin kuin teemme nytkin. Itse asiassa vietin 40-vuotispäiväni, melkein eilen, täällä. Täällä olen uskaltanut, voinut ja halunnut sanoa päivää vastaantulijoille ja usein siihen on jopa vastattukin. Koska olen saanut niin paljon tältä yhteisöltä, haluan nyt antaa pienen vastalahjan liittyen puheeni aiheeseen, joka on, kuten varmaan muistatte, kulttuurin merkitys kyläyhteisölle kautta aikojen, aikain saatossa ja isojaon jälkeisessä murroksessa.

Suomihan on kesäkuultuuritapahtumien luvattu maa. Juuri tällä hetkelläkin ympäri maamme heitellään saappaita, nakkelaan kännyköitä, kannetaan eukkoja, rämmitään suossa, lauletaan kaivannossa, näytellään luolissa jne. On siis tullut aika liittää myös tämä jokilaakson ainutlaatuinen kyläketju maamme kulttuuritapahtumien vireään joukkoon. Ja koska minä nyt tässä edustan maamme parasta kyläyhteisöperinteiden tuntemusta, olen ottanut asiakseni hahmotella muutaman kulttuuritapahtuman, jolla voisitte nostaa tämän ennestäänkin kukoistavan yhteisönne aivan kokonaan uuteen luokkaan.

Seuraavia ehdotuksia voitte vapaasti käyttää, kunhan muistatte vain maksaa rojalit ajallaan allekirjoittaneen tilille. Tilinumeron olenkin toimittanut jo kyläsihteerillenne.

1. *Persposkihippasen mm-kisat. Tämä on varma hitti. Kesäillassa vilkkuvat paljaat ja valkoiset kannikat tuovat tunnelmaa ja lepikosta kuuluvat läiskähdykset ja iloiset kiljahdukset viritävät kylän yhteishengen aivan uuteen sävellajiin. Ja voi sitä riemua, kun tapahtuma myöhemminä vuosina saa yhä suurempaa suosiota ja housuttomat turistit matkaavat maan ääristä tänne jokilaakson idylliin. Kilpailusarjoja voisivat alkuun olla: Persjalkaiset, kuivat ja kälpäkkäät sekä hanuristit.*

2. *Toinen varma vetonaula olisi sokkosuunnistuksen piirimestaruuskilpailut. Tässä jujuna olisi se, että kyläläisten ei itse tarvitsisi juurikaan osallistua itse tapahtumaan, sillä sen viihdearvo ja kylän yhteishenkeä kohottava voima olisi ihan muualla. Kun kisat pistettäisiin käyntiin kesäkuun alussa, olisi kylän virkeä kesäelämä taattua. Te kyläläiset voisitte itse istua terasseillanne kahvia tai olutta siemäillen ja katsella kuinka sokkosuunnistajat hortoilevat rasteja etsien pitkin kylän raitteja ja rantapusikoita. Viimeiset suunnistajat voisitte sitten häätää tai naarata pois*

elokuun loppupuolella, hyvissä ajoin ennen uuden kisakauden aloitusta.

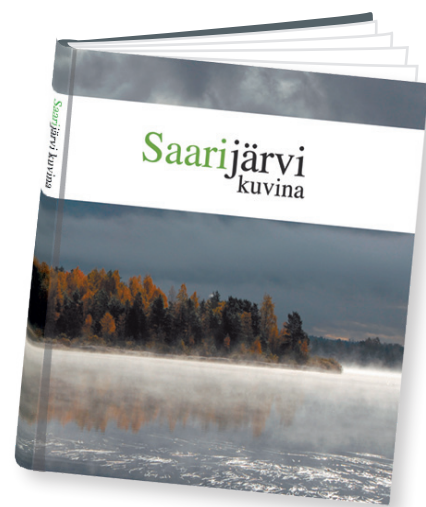
3. *Korsusaunakylä. Jokainen talo rakentaisi oman korsusaunansa, niiden väliin kaivettaisiin juoksuhautoja saunoja yhdistämään. Aina lauantaisin kumpareet ja jokitöyräät tuprutaisivat mystisesti savupilviä kun kyläläiset Tuntemattoman hengessä vyöryttäisivät juoksuhautoja saunalta saunalle edeten. Tämä saunojen etuvartio voitaisiin nimetä vaikkapa Vih-talinjaksi. Vaarana tässä hankkeessa on tietysti se, että itse suuri saunamajuri Putin kokisi tällaisen linnoittautumisen uhkaksi ja lähettäisi Koskenkylälle tunnistamattomia saunoja vasta ja ketunhantä kainalossa. Mutta toisaalta tuloksena voisi olla, että Lehtolan kylä liitettäisiin naapurissamme sijaitsevaan maailman suurimpaan saunakyläyhteisöön ja tunnelma olisi katossa.*

3. *Jos mikään edellisistä ei oikein nappaa, ehdottaisin tänne höyrylaivaregattaa. Höyrylaivat ovat kivoja ja tuovat paljon väriä ja höyryä mukanaan. Luulen, että näillä pikkuideoilla kyläyhteisönne yhtenäisyys paranee ja kaikilla on jatkossa entistä kivempaa. Päätän puheeni kulttuurin merkityksestä kyläyhteisöjen identiteetin parantamiseen minäkuvan rakennuspalikkana tähän.*

Timo Parvela

Saarijärvi kuvina -kirja

Paikallisin voimin tuotettu Saarijärvi kuvina -kirja kertoo mitä maalaiskaupungissa tehdään ja osataan.

Kustannusyhtiö

VAKKA & KANSI

Kirjaa myyvät Saarijärvellä kirjakauppa Kipa sekä Sampo-lehden toimisto.

Kirjassa on 160 sivua, kovat kannet ja nelivärikuvitus.

Myyntinäyttelyissä 6.6.-15.8.2015

Virpi Pekkala -
Kuvia ja kuvitelmia puutarhanhoidosta

Ullakko -
Arjen designia

Kimperi -
Iloisia vaatteita

Paavontie 4, Saarijärvi, avoinna ti-pe 10-17, la 10-15

käsityökeskus [taito | shop]

Summassaari suosittelee ...

Possun lehtipihvi, Megalohko-
perunat, Maustevoili, Vihersalaattia

12,50€ (l,g)

030 608 50

myynti@summassaari.fi

Lauka 0,0835 €/puh + 0,0329 €/min.
Gsm 0,1592 €/min. Svc. alv 24%.

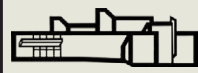
summassaari
HYLPYLÄHOTELLI · SPA HOTEL

Summassaarentie 180, Saarijärvi · www.summassaari.fi

**Saarijärven
PESU**

www.saarijarvenpesu.fi

Avoinna kesäaikaan ma-to klo 8-16, pe 8-15.
Ruusutie 4, Saarijärvi. Puh. (014) 421 602.

Saarijärven museo, 044 459 8411
www.saarijarvi.fi/museo

Avoinna 13.6.-31.8.2015 ti-su klo 12-18. Talvikausi
to-su. Kahvio. Opastukset tilauksesta 25 €.
Veistospuisto, ryytima, lampaat niityllä.

**13.6.-13.9. Vuoden pää-
näyttely, Siellä jossakin -
Toisen maailmansodan
muistonäyttely**

24.9.-29.11. Matkalla maan keskipisteeseen -
Keskisuomalaisen kuvataiteen juhlatuosi 2015.

KESÄNÄYTTELYKOHTEET 2015

**18.6.-16.8. Runeberg -näyttely & Säätyläiskoti-
museo**, Kolkanrinteentie 39, avoinna to-su klo 12-18

J. L. Runeberg Saarijärvellä -näyttely,
sisustettu 1800-luvun alun tyyliin.
Lapsille tilauksesta aikamatka 1800-
luvulle.

3.6.-16.8. Kivikauden kylä, Kivi-
kirveentie 10, Saarijärvi, avoinna klo
11-18 ti-su, heinäkuussa joka päivä.
Laajin ja vanhin kivikausikohte. 40 eri
kohdetta. Lapsille oma toiminnallinen
kylä. Uutuutena Muinais- ja luontopolku.

13.6.-16.8. Juhola, Ryöppälantie 59, Tapperien
veljesten kotitila, avoinna la-su klo 12-16, 3,50 €.

Galleria Jarska, la-su 12-16.

"Ei nimeä (No name)" Naoji Ishiyaman

**Lounashuone
& pitopalvelu**

PIKKUEMÄNTÄ

Saarijärven kaupungintalon alakerta,
Sivulantie 11, puh. 050 506 7807

**PIKKUEMÄNNÄN
KESÄ!**

Kahvila avoinna arkisin klo 8-15
Poikkea jäätelölle!

LounasBuffet klo 10.30-13.30

Heinäkuussa

29.6.-31.7.

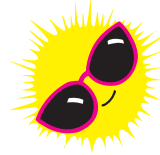
Avoinna klo 10-15

Kotiruokalounas klo 11-14

7,90€

Lämpimästi tervetuloa!

Lue lisää www.pikkuemanta.fi

Saarijärvi

Kiitoksia ja tervetuloa!

Toivotamme kaikille kuntalaisille, vapaa-ajan-asukkaille ja
matkailijoille oikein antoisaa kesää kohteissamme ja erityi-
sesti iloista yhdessäoloa Kukonhiekkan kesätansseissa.

Samalla kiitämme kaikkia tapahtumien järjestäjiä
aktiivisesta panoksesta palvelujemme elävöittämisessä.

SAARIJÄRVI
Kukonhiekka
www.kukonhiekka.com

**VAPAA
PÄÄSY!**

Perinteiset

LOMALAISTEN KESÄTANSSIT

Kukonhiekassa ke 8.7.2015 klo 20-02

Tanssia vauhdittaa:

• **ÄSSÄT** • Minna Kristiina & Teijo Rekosen yhtye
Karaoke • Ikäraja 18 v (koskee kaikkia!).

Tule, koe ja nauti!

Saarijärven kaupunki Saarijärven Pullistus

Tarjous voimassa tällä kupongilla 31.7.2015 asti.
1 tuote/kuponki niin kauan kuin tarjouserää riittää.

**MULTIVITA
MAGNESIUM
SITRAATTI**
150 mg 90 purutabl.
TAI nieltävä 90 tabl.

(15,10€)
64,67€/kg

11,90

**saarijärven
APTEEKKI**

Kauppakatu 5, 43100 Saarijärvi,
Säästökeskus, (014) 525 2700
www.saarijarvenapteekki.fi
ma-pe 9-18, la 9-14, su 12-14

www.avainapteekit.fi

Avainapteekit

**LIHA
TRIO**
-ja tiedät mitä syöt!

**Lihatrio,
tilallisten lihatalo!**

Palvelevasta ja kattavasta lihatiskistämme
laadukkaat lähilihat grilliin, uuniin ja pannulle.
Valikoimiimme kuuluvat mm. rotunauta,
sika, lammas, hevonen ja riista.
Valikoima vaihtelee saatavuuden mukaan.
Tilalliset, muistattehan laadukkaan rahtiteurastuspalvelumme.
Meille on tärkeää, että sinäkin tiedät mitä syöt.

Lihanleikkaamo & Lähiruokamyymälä

tukkumyynti/rahtityö 040 547 0121 **Myymälä avoinna:**
myymälä 0400 91 6474 ti-to klo 10-17
Rentontie 7 | Saarijärvi pe klo 10-18
myynti@lihatrio.fi | www.lihatrio.fi la klo 10-15
Huom! heinäkuun loppuun asti palvelemme myös tiistaisin.

”Hänellä on Saarijärven Paavon ominaispiirteitä maanviljelijätaustansa ja taiteensa kautta”

Väinö Rusanen elämäntyö teki hänestä Saarijärven Paavon

”Saarijärven Paavoksi voidaan valita mies tai nainen. Valintaperusteeksi on asetettu uupumaton ponnistelu kotikunnan hyväksi, sen nimen tunnetuksi tekeminen sekä sosiaalinen mielenlaatu. Sektori, jolla valittava on elämäntyönsä suorittanut ja saavuttanut nimeämisen perusteena olevat vaatimukset, ei ole millään tavoin rajoitettu.”

Vuonna 1928 Helsingissä syntynyt Väinö Rusanen on asunut ja työskennellyt suurimman osan elämästään Saarijärvellä.

Rusanen oli nelivuotias, kun hänen isänsä hankki pientilan Sortavalan Kuokkaniemestä. Väinön kiinnostus kuvataiteisiin puhkesi varhain: tyhjä tila kiinnosti ja tieto siitä, että kuvia voi tehdä, houkutti. Uukuniemen Karsikon kansakoulussa piirustustunnit olivat tulevalle taiteilijalle mieleen.

Sota ajoi Rusaset kuitenkin evakkoon kotitalaltaan, ja perhe päätyi pikaasutustilalle Saarijärvelle Summassaaren Viertolaan vuonna 1946. Seuraavan kymmenen vuoden aikana Väinö ja hänen isänsä rakensivat tilan ra-

kennukset ja raivasivat kymmenen hehtaaria peltoa Summassaaren.

Väinö viljeli tilaa vuoteen 1969, jolloin ”pani pellot pakettiin” ja ryhtyi taiteilijaksi. Saarijärven vireässä kulttuuripitäjässä asui monia vanhemman polven taiteilijoita. Aloittelevantaiteilijan ensimmäisiä tärkeitä opettajia oli Hannes Autere. Väinön ikätovereista taiteilijoiksi ryhtyivät 1950-luvulla Tapperin veljekset ja Frans Toikkanen. Fransin kanssa Väinö ystävystyi, ja nuoruuskaiset suuntasivat samaan aikaan taideopintojen pariin. Väinö osallistui Korpilahden Putkilahden kuvataidekursseille 1954-1957. Hän opiskeli Helsingin

Vapaassa Taidekoulussa vuonna 1957 ja Suomen Taideakatemi-an koulussa 1958-1962. Väinö Rusanen taiteen lähtökohta on maalaisympäristössä, mistä hän löysi jo varhain omimmanaihepiirinsä: ihmisen ja luonnon kuvaamisen. Maanviljelijän saappaissa, mutta sivellin kädessä kulkien hän on kuvannut saarijärveläismaisemaa enemmän kuin kukaan toinen. Myös muotokuvissaan Rusanen on siirtänyt kankaalle maaseudun ihmisen kokonais-olemuksen maalauksellisesti ja rehellisesti. Hän on tallentanut kankaalle myös kansainvälisiä näkymiä; vuosien 1965-1967 Espanjan-matkojen tuloksena syntyneet maisemamaalaukset saivat osakseen erityistä huomiota. Rusanen on luonnehtinut itseään väritaitelijaksi ja rinnastanut värien hallinnan musiikin soittamiseen. Maisemien lisäksi hän on maalannut runsaasti muotokuvia ja 1970-luvulta lähtien myös ihmisjoukkoja.

Rusanen on niitä harvoja taiteilijoita, jotka ovat rohjenneet jäädä luomaan uraansa Keski-Suomeen ”kotiseudulle” syrjäseudun asettamista rajoituk-

sista huolimatta. Hän on raivannut tietä ammattitaiteilijan uran vakiintumiselle keskiseen Suomeen. Hän on harvoja edelleen ulkoilmassatyöskenteleviä ammattitaiteilijoitamme.

Rusanen on pitkän uransa aikana tullut nimenomaan oman seutunsa luonnon kuvajaksi muttasamalla myös nyky-yhteiskunnan kriitikoksi. Taiteilijan vahva näkemys ja kriittisyys yhteiskunnan ”kehitykseen” näkyvät myös taiteilijan teoksilleen antamissa osuissa nimissä. SydänSuomen maisemien lisäksi Rusanen on ikuistanut myös lapsuutensa maisemia ja rakennettu ympäristöä Karjalasta. Näiden teosten kautta hänestä on muotoutunut tuon siirtolaiseksi joutuneen sukupolven tunteiden tulkki.

Väinö Rusanen on edelleen tuottelias taiteilija, joka osallistuu näyttelytoimintaan aktiivisesti. Hänen teoksiaan on runsaasti saarijärveläisten kotien seinillä. Hänen teoksillaan on selkeä syrjäseudun pienen ihmisen sanoma, joka sisältää myös yleispätevää yleismaailmallista pohdintaa. Vuosi 2015 on Keski-suomalaisen taiteen juhluvuosi. Kolme Saarijärven museon näyttelyä on osajuhluvuotta. Vuonna 2015 Jyväskylän taiteilijaseura täyttää 70, Saarijärven taiteilijaseura Siena 30 ja Äänekosken taiteilijaseura 40 vuotta. Lisäksi Keuruun taiteilijaseura viettää 50-vuotisjuhliansa 2016. Väinö Rusanen on näissäkin näyttelyissä hyvin esillä.

Hannu Luotola

Kuvat: Risto Pynnönen

Väinö Rusanen näyttelynsä avajaisissa Saarijärven museossa 25.11.2014.

Riekonkoski

Talot iltahohteessa

Väinö ja Marjut Rusanen edellisen näyttelyn avajaisissa museolla 12.4.2006.